

ማውጫ

የርኅራሄና የክብራታ መንገድ

የርኅራሄ መንገድ

የልዕልና እና የክብር መንገድ

የርኅራሄና የክብራታ መንገድ

የርኅራሄና የከበሬታ መንገድ

የርኅራሄ መንገድ

የቅዱስ ቁርኣን ምዕራፎች የሚጀምሩት «እጅግ በጣም ርኅሩህ በጣም አዛኝ» የሆነውን የአላህን ስም በማውሳት ነው። አላህ (ሱ.ወ.) በነፍሱ ላይ አዛኝ መሆኑን ወሰኗል፦

{كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ} [الأَنْعَام: ٥٤]

«ጌታችሁ በነፍሱ ላይ እዝነትን ጻፈ።» [አል አንዓም:54]

እዝነቱና ችግሩ ለሁሉ ደራሽና የሰፊ ነው፦

{وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ} [الأعراف: ١٥٦]

«ችግሩም ነገሩን ሁሉ ሰፋች።» [አል አዕራፍ:156]

ሰዎችን ለርኅራሄው እንዲጓጉ አድርጎ አብስሯቸዋል፤ ከእዝነቱ ፈጽሞ ተስፋ እንዳይቆርጡም አስጠንቅቋቸዋል፦

{قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ} [الزمر: ٥٣]

«በላቸው ፦ እናንተ በነፍሳችሁ ላይ ድንበር ያለፋችሁ ባሮቼ ሆይ! ከአላህ እዝነት ተስፋ አትቁረጡ፤ አላህ ኃጢአቶችን በመላ ይምራልና፤ እነሆ እርሱ መሐረው፤ አዛኝ ነውና።» [አል ዙመር:53]

አላህ (ሱ.ወ.) ምሕረትን የሚወድ አዛኝ ነው። ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል፦ «አላህ (ሱ.ወ.) ጸሐይ በምዕራብ ተመልሳ እስከምተወጣበት ጊዜ ድረስ፤ ቀን ላጠፋው ሰው ምሕረት ሊያደርግ ሌሊት እጁን ይዘረጋል፤ ሌሊት ላጠፋው ሰው ምሕረት ሊያደርግ ቀን እጁን ይዘረጋል።» [በሙስሊም የተዘገበ] ከጌታቸው የተላለፈላቸውን ሲነግሩንም ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል፦ «አላህ (ሱ.ወ.) ፍጥረታትን ከመፍጠሩ በፊት እዝነቱ ቁጣዩን ቀድሟል የሚል ጽፏል።» [በቡካሪና በሙስሊም የተዘገበ] የአላህን እዝነትና ርኅራሄ አስመልክተው ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል፦ «አላህ (ሱ.ወ.) ርኅራሄን አንድ መቶ ክፍል አደረገው፤ ዘጠና ዘጠኙን እራሱ ዘንድ ያዘው፤ አንዱን ክፍል ብቻ ወደ ምድር አወረደው፤ ከዚህ አንድ ክፍልም ባዘራ ፈረስ ልጁ እንዳይጎዳ በመራራት ኮቴዋን ከፍ እስክታደረግ ድረስ ፍጥረታት እርስ በርሳቸው ይተዛዘናሉ። [በቡካሪ የተዘገበ]

አላህ (ሱ.ወ.) ነቢዩን ﷺ ለዓለማት ርኅራሄና እዝነት አድርጎ ልኳቸዋል፦

{وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ} [الأنبياء: ١٠٧]

«(መሐመድ ሆይ!) ለዓለማትም እዝነት አድርገን እንቺ አልላክኳም።» [አል አንቢያ:107] በመጠቀ ስንምግባርና በታላቅ ጠባይ የተደዘም አድርጓቸዋል፦

{إِنَّمَا عَلَّمَ طَائِفًا مِّنْ عِبَادِي الْعَزِيزِ} [القصص: ٢٤]

«አንተም በታላቅ ጠባይ ላይ ነህ።» [አል ባላም:4]

ለዚህም ነው ርኅራሄና እዝነት የነቢዩ ﷺ ልዩ መገለጫ ባልፈ የሆነው፤ ይህ ባይሆን ኖሮ ሰዎች ከዘራያቸው በተበተኑ ነበር። አላህ (ሱ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፦ {فَمَا رَاحَتُهُ مِنَ اللَّهِ لَيْسَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَتَا غُلَامٍ قَلْبًا لَا تَقْضُوا مِن حَوْلِكَ} [آل عمران: ١٥٩]

«ከአላህም በኋላ ችግሩ ለዘጠነላቸው። በመሳሪያ ልብ ደረቅም በኋላ ኖሮ ከዘራያህ በተበተኑ ነበር።» [አሊ ጁምራ:159]

በተጨማሪም ነቢዩ ﷺ የሕዝባቸውን መቸገር የማይፈልጉ ርኅሩህ አዛኝ ናቸው። አላህ (ሱ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፦

{لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ} [الحج: ٢٢٠]

«ከጎሳችሁ የኾነችግራችሁ በርሱ ላይ ጥን የኾነ፤ በናንተ (እምነት) ላይ የሚጓጓ፤ በምእመናን ርኅሩህ አዛኝ የኾነ መልክተኛ በእርግጥ መጣላችሁ።» [አል ሃሳብ:129]

ስለዚህም እጅግ በጣም ርኅሩህና በጣም አዛኝ ከሆነው አላህ (ሱ.ወ.) ዘንድ፤ ለሕዝባቸው ርኅሩህ በሆኑት ነቢይ ﷺ አማካይነት የመጣው እስላም፤ መሳውን የሰው ልዩ ከግፍ፤ ከመድልዎ፤ ከጥላቻ፤ ከጭንቀት፤ ከትካሄ፤ ከአስመረጋጋት፤ ከጭም በቀል፤ ከአብራት፤ ከጭቆናና ከአምባገነንነት አበሳ ነጻ የሚያወጣ የዓለማት ሁሉ እዝነትና ርኅራሄ ሆኖ ነው።

{وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ} [الأنبياء: ١٠٧]

«(መሐመድ ሆይ!) ለዓለማትም እዝነት አድርገን እንቺ አልላክኳም።» [አል አንቢያ:107]

https://www.path-2-happiness.com/am

ለሙስሊሞች እገዛነት ነው፤ ሙስሊም ላልሆኑትም እንደዚሁ እገዛነት ነው። ለትጉሃን አማኞች እገዛነት ነው፤ ለአመጠኞችም እንዲሁ እገዛነት ነው። ለትልቁ ለትንሹም፣ ለወንዱ ለሴቱም፣ ለወጣቱ ለሕፃኑም፣ ለሀብታሙ ለድሃውም . . እገዛነት ነው። ለዓለማት ሁሉ እገዛነት ነው።

ለዚህም ነው እስላም እገዛነትና ርኅራሄን መፈለግና ማበረታታትን፣ ለርሱ መንገዱንና ለመተዛዘን አደራ መባባልን ይዞ የመጣው። አላህ (ሱ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፦

{ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾}

«ከዚያም ከነዚያ ከአመኑትና በመታገሥ አደራ ከተባባሉት፣ በማዘንም አደራ ከተባባሉት ሰዎች አልኾነም።» [አል በላድ፡17]

ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል፦ « ለሰዎች የማይራራ ሰው አላህ አይራራለትም። » [በቡካርና ሙስሊም የተዘገበ] ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል፦ «ለሌሎች አዛኝ የሆኑትን አልረሕማን ያዝንላቸዋል። በምድር ለሚገኙት ርኅራሄ ሁኑ፣ በሰማይ ያለው ይራራላችኋልና። ማሕጸን (ረሕም) አልረሕማን ከሚለው (የአላህ ስም) የወጣ ነውና (ዝምድና) የቀጠለውን ሰው አላህ ይራራለታል፤ የቆረጠውን ሰውም አላህ እገዛነቱን ይቆርጥበታል። » [በትርጉሙ የተዘገበ] በተጨማሪም ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል፦ «ከእገዛነት የሚራቁተው እድለ ቢስ መናጢ ብቻ ነው። » [በትርጉሙ የተዘገበ]

አላህ (ሱ.ወ.) በሰዎች መካከል መተዛዘንና ርኅራሄ እንዲኖር ያዘዘ ሲሆን፣ በአጠቃላይ መልኩ እንደ ጠባይና የአነዋነዋር መንገድ እንዲያዝ አበረታቷል። ሽሪንውም በእገዛነትና በርኅራሄ የተለየ ትኩረት ሊሰጣቸው የሚገቡ የተወሰኑ ክፍሎችን ለይቶ አስቀምጧል። ከነዚህ መካከል የሚከተሉት ይገኛሉ፦

1- ለሰው ልጆች ሁሉ ርኅራሄ መሆን ፦ ነቢዩ ﷺ ለኡመታቸው እገዛነትና ርኅራሄ ነበሩ፤ በርሳቸው አማካይነት አላህ (ሱ.ወ.) ሕዝባቸውን ከጨለማ ወደ ብርሃን፣ ከዕድለ ቢስነት ወደ መታደል በማውጣት መድሀኒ እንዲያገኝ አድርጓል። የነቢዩ ﷺ እገዛነት ግን በሕዝባቸው ላይ ብቻ ሳይወሰን እስላምን ያልተቀበሉ ካፍሮችንም ጭምር አካቷል። ያልሰለሙ የመካ ሰዎችን አስመልክተው ነቢዩ ﷺ እንዲህ ብለዋል፦ « . . የለም፤ አላህ ከአብራኮቻቸው በርሱ ምንም ሳያሻርክ እርሱን ብቻ የሚግዛ ሰው እንዲያወጣ እመኛለሁ። » [በቡካርና ሙስሊም የተዘገበ] ነቢዩ ﷺ በኡሑድ ውጊያ ላይ ሲጎዱ ባልደረቦቻቸው «በነዚህ አጋሪዎች (ሙሽሪኮች) ላይ እርግማን እንዲያወርድባቸው አላህን ይለምኑ» ሲሏቸው መልሳቸው፦ «አላህ ሆይ! ሕዝቦቼን ምራቸው፤ እነሱ አያውቁምና። » የሚል ነበር። በሌላ ዘገባ ደግሞ «የአላህ መልክተኛ ሆይ! በሙሽሪኮቹ ላይ ዱዓኔ ያደርገባቸው» ሲባሉ «ረጋሚ ሆኜ አልተላክሁም፤ የተላክሁት ርኅራሄ ሆኜ ነው። » [በሙስሊም የተዘገበ] ማለታቸው ተመልክቷል።

2- ለሕፃናት ርኅራሄ መሆን፦ አንዱ የነቢዩ ﷺ ባልደረባ እንዳሉት ከአላህ መልክተኛ ጋር ሆነው ልጃቸው ኢብራሂም በማጣጣር ላይ እያለ ወደ ክፍሉ

https://www.path-2-happiness.com/am

አብረው ገቡ፤ በዚህ ጊዜ የነቢዩ ፳ ዓይኖች ሲያነቡ ተመለክቱና ዐብዱረሕማን ብን ዐውፍ «የአላህ መልክተኛ እርስዎም?!» አሉ። ነቢዩም መልሰው፦ «የዐውፍ ልጅ ሆይ ይህማ ርኅራሄ ነው» አሉና በመቀጠል ፦ «ዓይን በእርግጥ ያነባል፤ ልብም ያዝናል፤ ጌታችን ከሚወደው ነገር ውጭ ግን ምንም አንልም፤ ኢብራሂም፣ እኛ ካንተ በመለየታችን በእርግጥ አዛኞች ነን።» አሉ። [በቡካሪና በሙስሊም የተዘገበ] በተጨማሪም ነቢዩ ፳ አሳማን በእንደኛው ጭናቸው፣ ሐሰንን ደግሞ በሌላኛው ጭናቸው ላይ አስቀምጠው ያቅፏቸውና «አላህ ሆይ! ራራላቸው እኔ እራራላቸዋለሁና።» ይሉ ነበር። አንድ ሰው ወደ ነቢዩ ፳ መጥቶ ሐሰንና ሐሰይንን ሲስማቸው አየና «ልጆቻችሁን ትስማላችሁ?! እኔ አስር ልጆች አሉኝ አንዳቸውንም ፈጽሞ ስሜ አላውቅም» ሲላቸው ነቢዩ ፳ ፦ «የማይራራ ሰው አይራራለትም።» አሉ።

3- ለድኩማን ርኅሩህ መሆን ፦ ነቢዩ ፳ መስጊድ ታጸዳ የነበረችን ጥቁር ሴት አጥተው ምን እንደሆነች ሲጠይቁ እንደሞተች ነገሯቸው። «አታሳውቁኝም ኖሯል . . በሉ ወደ መቃብሯ ምሩኝ» አሏቸውና መቃብሯን ሲያሳዩዋቸው የጀናዛ ሶላት ሰገዱባት። [በቡካሪና በሙስሊም የተዘገበ] የነቢዩ ፳ አገልጋይ (ካድም) አነስ ብን ማለክ (ፈ.ዐ.)፦ «ነቢዩን ፳ ለአስር ዓመታት አገልግያለሁ፤ አንድም ቀን እፎይ፣ ለምን እንዲህ አደረግህ፣ ወይም ለምን እንዲህ አላደረግህም ብለውኝ አያውቁም።» ብለዋል። [በቡካሪ የተዘገበ] ታላቁ ሶሐቢይ አብን መስዑድ (ፈ.ዐ.) እንዲህ ይላሉ፦ አንድ ብላቴናዬን (ባሪያየን) በመምታት ላይ እያለሁ ከጀርባዬ «አንተ የመስዑድ አባት፣ አንተ እርሱን ከምትችለው በላይ አላህ በእርግጥ ባንተ ላይ ቻይ መሆኑን ዕውቅ» የሚል ድምጽ ሰማሁ። ዞር ስል የአላህ መልክተኛ ፳ መሆናቸውን አየሁ። «የአላህ መልክተኛ ሆይ! ለአላህ ብዬ

(ከባርነቱ) ነጻ ለቅቁዋለሁ» አልኳቸው። እሳቸውም፦ «ባታደርገው ኖሮማ እሳት በለበለበህ ነበር» አሉ።

4- ለእንስሳት ርኅሩህ መሆን፦ የአላህ መልክተኛ ፳ ሆዱ ከጀርባው ጋር በተጣበቀ ግመል አጠገብ አለፉና፦ «በነዚህ በማይናገሩ እንስሳት ሁኔታ አላህን ፍሩ፤ ጉልበት ሲኖራቸው ጋልቧቸው፤ ለቀጣይ አገልግሎት ብቁ ይሆኑ ዘንድም ሳይደክሙ ተውዋቸው።» አሉ። [በአቡ ዳውድ የተዘገበ] የአላህ መልክተኛ ፳ ወደ አንድ የአንሷር ሰው አጥር ሲገቡ አንድ ግመል ያያሉ፤ ግመሉ ነቢዩን ፳ ሲያይ ጩሆ ዓይኖቹ እንባ አፈሰሱ፤ ነቢዩ ፳ ሄደው ራሱን ከኋላ ሲደባብሱት ጩኸቱን አቆመ። የዚህ ግመል ጌታ ማነው የማን ግመል ነው ብለው ሲጠይቁ አንድ የአንሷር ወጣት መጣና የአላህ መልክተኛ ሆይ! የኔ ነው አላቸው። እሳቸውም፦ «አላህ በሰጠህና ባለቤቱ ባደረግህ በዚህ እንስሳ ሁኔታ አላህን አትፈራም?! የምታስርበውና በሥራ የምትጎዳው መሆንህን በኔ ላይ ከሰሃል።» አሉት። [በአቡ ዳውድ የተዘገበ]

እነዚህ ነቢዩ ፳ ለዓለማት ለእንስሳትም ጭምር እዝነትና ርኅራሄ ተደርገው መላካቸውን የሚያመለክቱ በጣም ጥቂት ምሳሌዎች ብቻ ናቸው። የዚህን ሃይማኖት አካሄድና መንገዱን የሚያብራሩ የእዝነት መገለጫዎችና የመተግበሪያ መስኮች እስላም ውስጥ በጣም ብዙ ናቸው። ይህ እዝነትና ይህ ርኅራሄ ግን የተዋራጅነትና የበታችነት ሳይሆን የልዕልና እና የከበሬታ እዝነትና ርኅራሄ ነው።

ደህንነት መረጋጋትና ሰላም

በሙስሊሞች ሶላት ውስጥ ያለው ሩክዕና ሰጁድ ነፍስን በደህንነት፣ በመረጋጋትና በሰላም ምግብ ያጠግባል። እያንዳንዱ ሰውም ሶላቱን «በአላህ ስም፣ እጅግ በጣም ርኅሩህ በጣም አዛኝ በሆነው» ብሎ ይጀምራል፤ አስላሙ ዐለይኩም (ሰላም በናንተ ላይ ይሁን) ብሎም ያጠናቅቃል።

ሎሬን ቦሥ

እንግሊዛዊት የሰብአዊ መብት ተሟጋች

የልዕልና እና የክብር መንገድ

አላህ (ሱ.ወ.) ኣደምን ሲፈጥር መላእክቶችን ለኣደም እንዲሰግዱ አዟል፡-

{وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٥﴾ [الأعراف: ٣٥]}

«በእርግጥም ፈጠርናችሁ፤ ከዚያም ቀረጽናችሁ፤ ከዚያም ለመላእክቶች፣ ለኣደም ስገዱ አልን፤ ወዲያውም ስገዱ፤ ኢብሊስ (ዲያብሎስ) ሲቀር፤ ከሰጋጆቹ አልኾነም፡፡» [አል ኦሶራፍ: 11]

አላህ (ሱ.ወ.) ሰውን ፈጥሮት አክብሮታል፤ በተቀሩት ብዙ ፍጥረታቱ ላይም ብልጫ ሰጥቶታል፡-

{وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَخَلَقْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٣٦﴾ [الإسراء: ٧٠]}

«የኣደምንም ልጆች በእርግጥ (ከሌላው ፍጡር) አከበርናቸው፤ በየብስና በባሕርም አሳፈርናቸው፤ ከመልካሞችም (ሲሳዮች) ሰጠናቸው፤ ከፈጠርናቸውም ፍጡሮች በብዙዎቹ ላይ ማብለጥን አበለጥናቸው፡፡» [አል ኦሶራፍ: 70]

የሰው ልጅ ከመነሻው ክቡር የሆነ ልዩ ብልጫ የተቸረው ፍጡር ነው፡፡ ጌታው ቀጥሎ በተዘረዘሩ ነገሮች ብልጫና ከበሬታ ሰጥቶታል፡-

1- በአፈጣጠሩ ክቡርና ብልጫ ያለው መሆኑ፡- አላህ (ሱ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፡-

{لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ [التين: ٤]}

«ሰውንም በጣም በአማረ አቋም ላይ ፈጠርነው፡፡» [አል ቲን: 4] ሲፈጥረው በተክለ ሰውነቱ ሚዘናዊነትና በአወቃቀሩ ቅንጅት ረገድ፤ አእምሮና ማሰብን የተቸረ ከመሆኑ አንጻርም፤ መናገርንና መስማትንም የታደለ ከመሆኑም አኳያ በአማረና ውብ በሆነ አቋም ፈጥሮታል፡፡

2- የብስና ባሕርም ለርሱ የተገሩ በመደረጋቸው ክቡርና ብልጫ ያለው መሆኑ፡- በዚህ የመግራት ዝርዝር ውስጥ አየርም ይካተታል፡፡ ይህም በአንደኛው ለተገለጸው ከበሬታና ብልጫ ማረጋገጫና ማጠናከሪያ ነው፡፡ አላህ (ሱ.ወ.) እነዚህን ሁሉ ለሰው ልጅ በመግራት ከተቀሩት ፍጥረታቱ ልዩ ማድረጉ፤ ሰብአዊ ፍጡር በዚህ ዓለም ላይ እንደመሪና ንጉሥ መሆኑንና የተቀሩት ፍጥረታት የርሱ ተከታዮች መሆናቸውን ያመለክታል፡፡ አላህ (ሱ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፡-

{وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَخَلَقْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ [الإسراء: ٧٠]}

«የኣደምንም ልጆች በእርግጥ (ከሌላው ፍጡር) አከበርናቸው፤ በየብስና በባሕርም አሳፈርናቸው፡፡» [አል ኦሶራፍ: 70]

በተጨማሪም አላህ (ሱ.ወ.) በሰማያትና በምድርም ያለውን ሁሉ ለሰው ልጆች የተገሩ መሆናቸውን ተናግሯል፡-

{وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾ [الجم: ١٣]}

«ለናንተም በሰማያት ያለውንና በምድርም ያለውን ሁሉ በመላ ክርሱ ሲኾን የገራላችሁ ነው፤ በዚህ ለሚያስተነትኑ ሕዝቦች ታምራት አለበት፡፡» [አል ጃሊያህ: 13]

1- መልካም ሲሳይ የተሰጠው መሆኑ፡- አላህ (ሱ.ወ.) የሰው ልጅ የሚስማማውንና የሚመቸውን ሁሉ የመመገብ ግንዛቤ ሰጥቶታል፡፡ በምግባቹ ውስጥም የጠቀሜታቸውን አመለካከት አነሯል፡፡ የሰው ልጅ የሚመገባቸውን ምግቦች፤ ከለመዱት ውጭ የማይመገቡት የተቀሩት እንስሳት ከሚመገቡት በዓይነት በጣም የበዙ እንዲሆኑ አድርጓል፡፡ ይህን ሁሉ በችሮታው የገራለት በመሆኑም ሰውን ክቡር ፍጡር አድርጎታል፡-

{الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ [البقرة: ٢٢]}

«(እርሱ) ያ ለናንተ ምድርን ምንጣፍ፤ ሰማይንም ጣሪያ ያደረገ ነው፤ ከሰማይም (ከደመና) ውሃን ያወረደ፤ በርሱም ከፍሬዎች ለናንተ ሲሳይን ያወጣ ነው፤ እናንተም (ፈጣሪነቱን) የምታውቁ ስትኾኑ፤ ለአላህ ባላንጣዎችን አታድርጉ፡፡» [አል በቀራህ: 22]

https://www.path-2-happiness.com/am

3- በብዙዎቹ ፍጥረታቱ ላይ አላህ (ሱ.ወ.) ብልጫ የሰጠው መሆኑን የሰው ልጅ በዚህ መንገድ ላይ ሲጓዝ ክቡርነቱ፣ ታላቅነቱ፣ ደረጃውና ከተቸረው መለኮታዊ ከበሬታ የሚመነጨውን ቁመናውን (ልኩን) ይገነዘባል። እናም የሰው ልጅ በሕያው ቁስ አካል ዓለም ምንም ያህል ኢምንት ነጥብ አይደለም ማለት ነው . . ምድር ራሷ በዚያ ቁሳዊ ሚዛን ስትለካ አንድ የአቶሚክ ቦንብ በሂሮሺማ እንደተከሰተው በሰከንዶች ውስጥ ሁለት መቶ ሺህ ሰዎችን መቅሰፍ የሚችልባት ተራ ኢምንት ነጥብ እንጂ ሌላ አይደለችም። በእስላም አመለካከት የሰው ልክና ዲካው የሚመነጨው አላህ (ሱ.ወ.) ከፍጥረታቱ ውስጥ ልዩ ካደረገበትና ከተቸረው መለኮታዊ ከበሬታ ነው። ስለ ኣደም አፈጣጠርና መላእክት ለርሱ መስገዳቸውን፣ እብሊስ ለኣደም የመስገድን ትእዛዝ እምቢ በማለቱ ከአላህ እዝነት መባረሩን የሚተርኩ የቁርኣን ምንባቦችን ስንመለከት፣ ይህ ሁሉ የዓለም አቀፍ ሰብአዊነትን ሕንጻ ለማነጽ ምን ያህል አስፈላጊ መሰረት እንደሆነ እንገነዘባለን። ከዚህ ለሰው ልጅ ነጻነቱን፣ ሰብአዊ ክብሩንና የምርጫዎቹን ዓይነቶች በመላ ከሚያገናጽፈው ከዚህ የቁርኣን መንገድ ውጭ፣ የኃይል ፍላጎት እንዲዘፍቅበት ካደረገበት አረንጓዴ መውጣት የሰው ልጅ ባልቻለበት ሁኔታ ውስጥ አስፈላጊነቱ ወሳኝ ነው።

በከበሬታና በልዕልና መንገድ ውስጥ የሰውን ልጅ ክብር ማዋረድ፣ ማንቋሽሽም ሆነ በሰብአዊ ፍጡር መሳለቅ ትክክለኛ አይደለም፤ አይፈቀድምም። አላህ (ሱ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፦

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِاللُّغَابِ بِغِسِّ الْإِسْمِ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾}

«እላንተ ያመናችሁ ሆይ! ወንዶች ከወንዶች አይቀልዱ፣ ከነርሱ የበለጡ ሊኾኑ ይከጀላልና፤ ሴቶችም ከሴቶች (አይሳለቁ)፣ ከነሱ የበለጡ ሊኾኑ ይከጀላልና፤ ነፍሶቻችሁንም አታነውሩ (ከፊላችሁ ከፊሉን አይዝለፍ)፤ በመጥፎ ስሞችም አትጠራሩ፤ ከእምነት በኋላ የማመጥ ስም ከፋ፣ ያልተጸጸተም ሰው፣ እነዚያ እነሱ

በጻዮቹ ናቸው።» [አል ሐጽራት: 11]

በሰብአዊ ከበሬታ በነጩና በጥቁሩ ሰው መካከል፣ በቀዩና በብጫው መካከል፣ በረብ በሆነውና በረብ ባልሆነው መካከል፣ በዘርና በጎሳ መካከል፣ በአገሮች መካከል፣ በሀብታምና በድሃ መካከል . . አላህን በመፍራት ደረጃ (በተቅዋ) ካልሆነ በስተቀር ምንም ዓይነት መበላለጥ ፈጽሞ የለም። አላህ (ሱ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፦

{يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنٰكُمْ مِّن ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنٰكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقٰكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾}

«እላንተ ሰዎች ሆይ! እኛ ከወንድና ከሴት ፈጠርናችሁ፤ እንድትተዋወቁም ጎሣዎችና ነገዶች አደረግናችሁ፤ አላህ ዘንድ በላጫችሁ፣ በጣም አላህን ፈሪያችሁ ነው፤ አላህ

ግልጽን ዐዋቂ፣ ውስጥንም ዐዋቂ ነው።» [አል ሐጽራት: 13]

የአላህ መልክተኛ ﷺ እንዲህ ብለዋል፦ « አላህ ወደ ተክለ ሰውነታችሁና ወደ ገንዘቦቻችሁ አይመለከትም፤ ነገር ግን ወደ ልቦቻችሁና ወደ ሥራዎቻችሁ ይመለከታል።» [በሙስሊም የተዘገበ]

በመሆኑም የሰው ልጅ የሚኖረው ከበሬታና ልዕልና ይህን መንገድ በመያዝና በመከተል ደረጃው መጠን ይሆናል፦

{مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا} {فاطر: ١٠}

«ማሸነፍን የሚፈልግ የኾነ ሰው፣ [ሁሉም] አሸናፊነት ለአላህ ብቻ ነው።» [ፋጢር: 10]

የሚድርስበት ውርደትም ለአላህ ተገዥ የሆኑ ባሕርያትን ሁሉ ከሚያካትተው ከዚህ መንገድ በሚኖረው ርቀት መጠን ይሆናል። አላህ (ሱ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፦

{أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَن فِي السَّمٰوٰتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالْكَوْكَبُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَن يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن مُّكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾}

«አላህ በሰማያት ያለው ሁሉ፣ በምድርም ያለው ሁሉ፣ ፀሐይና ጨረቃም፣ ከዋክብትም፣ ተራሮችም፣ ዛፎችም፣ ተንቀሳቃሾችም፣ ከሰዎች ብዙዎችም፣ ለርሱ የሚሰግዱለት መኾኑን አታውቁምን? ብዙውም በርሱ ላይ ቅጣት ተረጋገጠበት፤ አላህ የሚያዋርደውም ሰው ለርሱ ምንም አክባሪ የለውም፤ አላህ የሻውን ይሠራልና።» [አል ሐጽ: 18]

አላህ (ሱ.ወ.) የሰውን ልጅ ክብር ያደረገው ቢሆንም፣ ብዙዎቹ ሰዎች ግን የውርደትን መንገድ መርጠዋል፦

{وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ}

«አላህ የሚያዋርደውም ሰው ለርሱ ምንም አክባሪ የለውም፤» [አል ሐጅ:18]

አላህ (ሱ.ወ.) በቸርነቱ ለዚህ ፍጡር የቸረውን ከበሬታ በሚጻረር መልኩ፣ የሰው ልጆችን እንደ እንስሳት ወይም ግዑዝ መሳሪያዎች፣ እንደ የገንዘብ አጋዞች ወይም ሌሎች ቁሳቁሶች አድርገው መመልከትን መርጠዋል።

የሰው ልጅ ከበሬታ ሰው ከመሆኑ ብቻ የሚመነጭ ነው። እስላም በሁለቱ ጾታዎቹ መካከል ፍልሚያ አይፈጥርምና ከበሬታው ወንዱ በሴቷ ላይ፣ ወይም ሴቷ በወንዱ ላይ በተለይ የሚይዙት ከበሬታና ብልጫ አይደለም። ሰዎች ወንድም ሴትም ከአንዲት ነፍስ የተፈጠሩ ናቸውና። አላህ (ሱ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፦

{إِنَّمَا الْإِنْسَانُ أَتَقْوَا رَبَّكُمْ أَلَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا} [النساء: 1]

«እላንተ ሰዎች ሆይ! ያንን ከአንዲት ነፍስ (ከአዳም) የፈጠራችሁን፣ ከርስዎም መቀናጃዎን (ሐዋንን) የፈጠረውን፣ ከነርሱም ብዙ ወንዶችንና ሴቶችን የበተነውን ጌታችሁን ፍሩ። ያንንም በርሱ የምትጠየቁበትን አላህንና ዝምድናዎቻችሁንም (ከመቁረጥ) ተጠንቀቁ፤ አላህ በእናንተ ላይ ተጠባባቂ ነውና።» [አል ኒሳአ:1]

ክብርና ልዕልናን የፈለገ ሰው የክብርና የልዕልናን መንገድ ይዞ ይጓዝ። አላህ (ሱ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፦

{إِنَّ الْغِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا} [يونس: 65]

«ኃይል ሁሉ በሙሉ፣ የአላህ ብቻ ነውና፤» [ዩኑስ:65]

አንድም ረሃብተኛ ባልኖረ

ቢረሻ ቢንከመርት

ከቡድኒዝም ወደ እስላም የገባ ታይላንዳዊ የትምሕርት ባለሞያ

